

Тема: Паризька мирна конференція.

Репарації — вид матеріальної відповідальності держави-агресора, що полягав у відшкодуванні за мирним договором збитків, завданих державам, що зазнали нападу. Репарація — повне або часткове відшкодування (за мирним договором або іншими міжнародними актами) державою, що розв’язала агресивну війну, збитків, заподіяних державі, що зазнала нападу.

Контрибуція — 1) примусові післявоєнні платежі, які сплачує держава, яка зазнала поразки у війні, державам-переможницям; 2) примусові грошові чи натуральні стягнення з населення, які проводять війська однієї з воюючих країн на захопленій території противника. Сучасним міжнародним правом заборонена.

Країна	Мобілізовані	Убиті та померлі від ран	Поранені
Країни Антанти			
Велика Британія	8 904 467	908 371	2 090 212
Італія	5 615 000	462 391	953 886
Португалія	100 000	7 222	13 751
Росія	12 000 000	1 700 000	4 950 000
США	4 355 000	50 585	205 690
Франція	8 410 000	1 357 800	4 266 000
Інші	2 804 343	402 721	329 741
Усього	42 188 810	3 889 090	12 809 280
Країни Четверного союзу			
Австро-Угорщина	7 800 000	922 500	3 620 000
Болгарія	1 200 000	75 844	152 390

Країна	Мобілізовані	Убиті та померлі від ран	Поранені
Німеччина	11 000 000	1 808 546	4 247 143
Туреччина	2 850 000	325 000	400 000

Усього	22 850 000	3 131 890	8 419 533
В цілому	65 038 810	8 020 980	21 228 813

(Тибо П. Епоха диктатур. — М., 1998. — С. 12-13).

18 січня 1919 р. президент Франції Р. Пуанкаре офіційно відкрив Паризьку мирну конференцію. «Панове, — заявив він, — рівно сорок вісім років тому у Дзеркальній залі Версальського палацу було проголошено Німецьку імперію. Сьогодні ми зібралися тут для того, щоб зруйнувати та змінити все, що було створено того дня». Всі важливі питання на конференції вирішували представники США, Франції, Англії, Японії та Італії, які утворили «раду десятих» (по 2 представники від країни). 3 березня 1919 р. її заступила «рада чотирьох», до якої входили: прем'єр-міністр Англії Д. Ллойд-Джордж, президент США В. Вільсон, прем'єр Франції Ж. Клемансо (голова конференції), прем'єр-міністр Італії В. Орландо.

Держава	Прагнення держав-переможниць на Паризькій конференції
США	• Претензії на світову гегемонію. • Зацікавленість у реалізації принципу вільної торгівлі та мореплавства. • Прагнули встановити свій політичний вплив у Європі
Велика Британія	• Намагалася закріпити першість на морях та контроль над більшістю німецьких колоній. • Хотіла перешкодити Франції стати лідером у Європі. • Була зацікавлена у збереженні Німецької держави для забезпечення рівноваги сил у Європі. • Прагнула відновити свою колишню могутність
Франція	• Прагнула послабити Німеччину, розчленувати її на малі держави. • Приєднати Саарський вугільний басейн. • Повернути Ельзас та Лотарингію. • Захопити значну частину турецьких і німецьких колоній. • Встановити своє панівне становище в Європі
Італія	• Домагалася територіальних надбань на Балканах за рахунок земель, що входили до складу Австро-Угорщини
Японія	• Прагнула захопити німецькі колонії на Далекому Сході.

	• Вимагала передати їй Шаньдунь

Отже, кожна країна ставила перед собою певні амбітні плани. І Англія, і Франція, не кажучи вже про Сполучені Штати, сподівалися встановити свою першість в Європі та світі. Тому Паризька конференція перетворилась на місце запальних дискусій, внаслідок яких 28 червня 1919 р. у Версалі було підписано договір з Німеччиною, що увійшов в історію як Версальський.

1. Німеччина поступалася територіями на користь п'яти сусідніх країн, до того ж її було розчленовано на дві частини. Три міста з територією навколо них (Данциг, Саар, Мемель) підлягали управлінню Ліги Націй, у майбутньому населення цих регіонів мало право висловити шляхом плебісциту своє бажання щодо приєднання до Німеччини чи навпаки. Вугільні шахти Саару передавалися Франції на 15 років. Східна Пруссія відокремлювалася від Німеччини «польським коридором».
 2. Усі заморські німецькі колонії відходили під мандат Ліги Націй (в основному цим мандатом скористалася Велика Британія).
 3. Німеччина втратила усі землі, захоплені на Сході внаслідок поразки Росії. Деякі з них (Україна, Білорусія) Росія повернула собі, а інші постали як незалежні держави — Польща, Естонія, Латвія, Литва.
1. Збройні сили було скорочено: чисельність війська не могла перевищувати 100 тис. чоловік; дозволялося мати не більше шести «кишенькових» крейсерів; заборонялося мати підводний флот та військову авіацію; накладалася заборона на важку артилерію й танки; термін служби солдатів встановлювався у 12 років, а офіцерів — 25.
 2. Західна частина країни вздовж обох берегів Рейну перетворювалася на зону, вільну від зброї, — підлягала демілітаризації. Зона простягалася на захід до кордонів Франції і на 50 км на схід від правого берегу Рейну. До того ж у зону на захід від Рейну на 15 років вводилися війська переможців.

3. Заборонялося об'єднання Німеччини з Австрією (аншлюс) з метою утворення єдиної Німецької держави.

4. Німеччина проголошувалася єдиним винуватцем війни.

5. Накладалися великі репарації (в основному на користь Франції), суму яких згодом мала визначити спеціальна комісія. 1. Німеччина повинна була передати союзникам золото і коштовності, які вона отримала в ході війни від інших держав (у тому числі від Росії).

2. Державам-переможцям Німеччина повинна була сплачувати значну суму репарацій. Не вдалося встановити суму репарацій. Лише у 1921 р. на Лондонській конференції вона була встановлена в сумі 132 млрд золотих марок. Франція мала отримати 52 %, Велика Британія — 22 %, Італія — 10 % загальної суми.

Створення Ліги Націй американський президент вважав попередньою умовою для ведення переговорів. Вудро Вілсон зображував Лігу Націй як єдиного гаранта майбутнього миру й розглядав її як інструмент посилення міжнародного впливу США. Він пропонував розв'язати через Лігу Націй питання про колишні володіння Османської імперії та долю німецьких колоній. Його пропозиції наразилися на заперечення, особливо з боку британських делегатів. Ледь пощастило узгодити компромісний проект Ліги Націй. Головними цілями нової організації, згідно зі Статутом, вважалися «розвиток співробітництва між народами і гарантія миру та безпеки». Проте Сенат США узяв курс на самоізоляцію від європейських справ і відмовився ратифікувати угоду про вступ США до Ліги Націй. Без економічної та військової підтримки США Ліга Націй виявилася надто слабкою організацією. Провідну роль в її діяльності відігравали Велика Британія та Франція. Протягом 20-30-х рр. представники 42 (а після прийняття Німеччини і Радянського Союзу — 44) держав щороку збиралися на Асамблеї Ліги Націй, проте вона так і не перетворилася на гаранта миру для захисту народів від держав-агресорів, хоча ст. 16 Статуту передбачала можливість застосування Лігою Націй економічних і воєнних санкцій проти них. Але, крім утворення Ліги Націй та обговорення долі Німеччини, «велика трійка» ухвалила важливі рішення щодо майбутнього Австро-Угорщини, Болгарії та

Туреччини. Долю територій цих держав було вирішено укладанням упродовж 1919-1923 рр. низки договорів. Проте попри всі договори, що вже були підписані, нерозв'язаними залишалися суперечності між провідними країнами світу щодо розмежування сфер впливу на Тихому океані, на Далекому Сході та морських озброєнь.

Усунути ці суперечності була покликана Вашингтонська конференція (листопад 1921 — лютий 1922 р.), на якій США, Велика Британія, Франція, Бельгія, Італія, Голландія, Португалія, Японія підписали низку багатосторонніх та двосторонніх договорів.

Найважливішими з них були три: «договір чотирьох», «договір п'яти» і «договір дев'яти».

<https://www.youtube.com/watch?v=PRxoSeP9VQc>, Д/з:§4.